

En folkrörelse för klimatet

Få klimatomställningen gjord
och skapa det svenska klimatundret

Centerpartiet

Innehållsförteckning

1. Inledning	2
2. En folkrörelse för klimatet	3
2.1 Klimatvänliga transporter som fungerar i vardagen	4
2.11 Alla ska ha möjlighet att köra miljöbil	4
2.12 Alla ska ha råd med grönt bränsle.....	5
2.13 Alla ska ha möjlighet att ladda och tanka sin bil.....	5
2.2 Billig klimatsmart el	6
2.21 En folkrörelse för att spara el.....	6
2.22 Alla ska kunna bidra till klimatsmart elproduktion	7
2.23 Tillsammans för mer grön el	7
2.24 Det ska löna sig att möjliggöra klimatsmart elproduktion	8
2.3 Lätt att välja rätt.....	8
2.31 Lätt att dela och reparera – en cirkulär ekonomi för klimatet	9
3. Det svenska klimatundret	9
3.1 Få elektrifieringen av Sverige gjord	10
3.11 Effektivisera tillståndprocesserna: Inför kriskommission för fördubblad elproduktion	10
3.12 Proaktivt bygga ut elnäten.....	11
3.13 Satsa på energilagring.....	11
3.14 Alla fossilfria energislag behövs för klimatomställningen	12
3.2 Fokus på grön tillväxt	12
3.21 Kompetensförsörjning och infrastruktur istället för subventioner	12
3.22 Stärk gröna näringar med grön energi	13
3.23 Satsa på cirkulär ekonomi	14
3.24 Tungta och långa transporter måste bli fossilfria	14
3.25 Cykel måste bli nationellt transportslag.....	15
3.26 Grön upphandling där det offentliga gör sitt	15
3.27 Växa grönt med rätt styrmedel.....	15
3.28 Anpassning.....	16
3.29 En grön fyrbåk för världen i tuffa tider	16
4. Centerpartiet vill:.....	17

1. Inledning

Klimatomställningen är vår tids kanske största globala utmaning. Det är samtidigt en fråga där Sverige kan spela en avgörande internationell roll som föregångsland, och där vårt ledarskap samtidigt kan leda till jobb, tillväxt och affärsmöjligheter. Men för det krävs en politik i nivå med utmaningen, där hela vår nation ges möjlighet att delta. Där politiken på många plan och många sätt fokuserar med all kraft på att få klimatomställningen gjord. Centerpartiet kommer vara en avgörande politisk kraft, varje steg på vägen, för att detta ska bli möjligt.

Kunskapen och medvetenheten om klimatförändringarna har aldrig varit större. Budskapet i FN:s klimatpanels sjätte syntesrapport om den samlade klimatvetenskapen kunde inte vara tydligare: klimatet kan inte vänta. Utsläppen måste vända ned senast redan år 2025 och sedan fortsätta kraftigt nedåt om det ska vara möjligt att klara 1,5-gradersmålet, men istället fortsätter utsläppen att öka. I nuvarande takt når vi gränsen för 1,5 graders uppvärmning i början av 2030-talet.

De åtgärder som görs under detta årtionde kommer att vara avgörande. Om Sverige ska kunna vara med och leda utvecklingen, utgöra det föredöme som världens stora ekonomier kan peka på, så är det nu som det måste ske.

Klimatomställningen innebär inte bara utmaningar, den medför också enorma möjligheter för svenska företag och deras anställda. Näringslivet vill och är redo. Genom export av fossilfria varor och tjänster, och av teknologi, kan vi även generera stor klimatnytta i andra länder. Teknologin som behövs för att klara omställningen finns redan idag. Politiken måste skapa förutsättningar för näringslivets klimatomställning genom att riva hinder och stötta *frontrunners*. Politiken måste även rigga om den fossilbaserade ekonomin så att det mest klimatsmarta valet också blir det mest ekonomiskt lönsamma, för såväl privatpersoner som företag.

I detta allvarliga läge har vi en regering där det största partiet i regeringsunderlaget inte står bakom klimatmålen, där företrädare rentav förnekar klimatkrisen. Som det Klimatpolitiska rådet konstaterat är den politik som regeringen hittills presenterat inte tillräcklig för att nå 2030-målet. I stället för att minska utsläppen kommer hittills aviserade förändringar tvärtom att öka utsläppen. På kort tid har en rad centrala klimatinsatser lagts ned, utan att ersättas med något annat.

Förutom de förödande konsekvenserna för klimatpolitiken riskerar det även att äventyra både vår konkurrenskraft och bilden av Sverige som föregångsland och grönt varumärke. Aldrig tidigare har vår nationella klimatpolitik backat kraftigt, istället för att ta steg framåt. Om näringslivet inte får rätt förutsättningar att ställa om, kommer investeringarna flytta dit förutsättningarna finns. Då riskerar vi att gå miste om såväl skatteintäkter som arbetstillfällen. Dessutom ställs nya krav på Sverige med det nya svåra säkerhetsläget i Europa, att bli mindre beroende av fossil energi från diktaturer och regimer som hotar demokratin. Det är bråttom för Sverige att återta ledartröjan för klimatet.

Stödet för klimatomställningen förblir dock starkt i Sverige, vetenskap trumfar tydligt klimatförnekelse bland det svenska folket. Tveksamheter rör istället om just jag, och de i min närhet, kan bli vinnare i klimatomställningen, om jag får vara en del av resan.

55

56 Därför tar detta klimatprogram två utgångspunkter.

57

58 För det första krävs en folkrörelse för klimatet, som säkerställer att alla ges
59 möjlighet att bli vinnare på klimatomställningen.

60 Det är avgörande att alla får möjlighet att vara en del av klimatomställningen,
61 även de som hittills inte haft råd att ställa om. Inte minst de med små resurser
62 som är beroende av bilen på landsbygden. I detta spelar Centerpartiets
63 ideologiska grund en viktig roll. Vi tror på att alla ska ha möjlighet att vara med i
64 omställningen, vi tror på människors drivkraft, deras entreprenörskap och på
65 decentralisering. Vi anser därför att det är både möjligt och viktigt att visa att
66 alla människor kan vara en del av klimatomställningen, att det alltid ska löna sig
67 att göra rätt för miljön.

68

69 Fler måste därför få chansen att byta bil eller bränsle i bilen. Fler ska också ges
70 möjlighet att vara med och själva vara en del i produktionen av energi, kunna
71 lagra och inte minst spara eller minska konsumtionen av el och energi. Om alla
72 kommer med, blir både vårt föredöme och sammanhållningen i vårt land
73 starkare.

74

75 För det andra krävs strukturella reformer som ger Sverige förutsättning att bli
76 det klimatunder och föredöme för världen som vi kan och bör bli, samtidigt som
77 vi skapar framtidens jobb och gröna tillväxt. Det krävs reformer som är så
78 omfattande att de bara kan ske på nationell eller internationell nivå. Där krävs en
79 realistisk plan, som bygger på konkreta och kraftfulla åtgärder.

80

81 Klimatomställningen kräver en snabb elektrifiering, med gröna och hållbara
82 energilösningar. Sveriges energiproduktion måste byggas ut i en helt annan takt
83 än vad som tidigare förutsetts. Det handlar bland annat om tillståndsprocesser,
84 ekonomiska styrmedel och om att skapa förutsättningar för en cirkulär ekonomi,
85 där material och produkter återvinns.

86

87 Genom att engagera alla delar av samhället kan vi skapa en folkrörelse för
88 klimatet och möjliggöra det svenska klimatundret. Så får vi klimatomställningen
89 gjord.

90 **2. En folkrörelse för klimatet**

91 En långsiktigt hållbar klimatpolitik förutsätter både delaktighet och ett brett
92 folkligt stöd. Ska vi klara omställningen, måste vi genomföra den på ett sätt som
93 gör att olika människor, orter och branscher kan känna sig involverade; att alla
94 känner att de blir vinnare om de deltar i klimatomställningen. Delaktigheten
95 skapar grunden till samhällsförändringarna. Alternativet – en omställning som
96 bara omfattar vissa, men där andra grupper ställs utanför eftersom de inte har
97 råd eller möjlighet att ställa om – riskerar att leda till motreaktioner, kortsiktiga
98 svängningar i politiken och bristande långsiktighet. I stället för klimatomställning
99 får vi politikomsvängning.

100

101 Människor som hade velat delta i klimatomställningen, men inte haft råd och
102 möjlighet, får idag ofta de dyraste energiräkningarna och känner sig samtidigt
103 utpekade. Politiken måste här istället ge en hjälpande hand så att alla,
104 oberoende av plånbok, kan bli del av omställningen.

105

106 Det handlar om människors möjlighet att pendla klimatsmart till jobbet, skjutsa
107 barnen till fritidsaktiviteter och åka till mataffären. Det handlar om att minska
108 elräkningar och om att den energi vi använder ska vara klimatsmart. Det handlar

109 om att det ska vara lönsamt att välja klimatvänligt i butiken. Det handlar om det
110 ska vara lätt att göra rätt.
111

112 **2.1 Klimatvänliga transporter som fungerar i vardagen**

113 **2.11 Alla ska ha möjlighet att köra miljöbil**

114 Elektrifieringen av fordonsflottan går fort – men inte tillnärmelsevis tillräckligt
115 fort för att få ner utsläppen och nå klimatmålen. I synnerhet finns det hushåll,
116 som trots att de vill köra på el eller biogas, fortfarande inte har möjlighet till det
117 ekonomiskt. För nybilsköpare är det, över tid, ofta lönsamt att köpa en miljöbil.
118 Men inköpspriset för både nya och begagnade elbilar är fortfarande betydligt
119 högre än för motsvarande modeller som drivs med fossila bränslen. Det försvårar
120 för människor med mindre ekonomiska marginaler att delta i omställningen. Det
121 gör också att den som inte har råd att betala ett högre inköpspris riskerar att
122 låsas fast i ett biläggande som över tid är dyrare och mindre hållbart.
123

124 Det ska inte vara en klassfråga att ha råd att köpa en miljöbil, oavsett om den
125 drivs med el, gas eller är en hybrid. Ska vi klara omställningen av
126 vardagstransporterna måste alla, även den som idag inte har råd att köpa en ny
127 elbil, ges möjlighet att köra en klimatsmart bil.
128

129 För att uppnå detta krävs tydliga incitament riktade mot nybilsförsäljningen, för
130 att säkerställa att alla nya personbilar drivs på fossilfria bränslen. Vi ska inte fylla
131 på fordonsflottan med nya bensin- eller dieslbilar och vi behöver snabbare byta
132 ut den befintliga fordonsflottan.
133

134 Idag saknar många möjlighet att ens ta sig in på andrahandsmarknaden för
135 klimatsmarta bilar. Därför behöver även andrahandsmarknaden för dessa bilar
136 stimuleras, för att påskynda utfasningen av äldre fordon med högre utsläpp och
137 tillgängliggöra fler prisvärda elbilar. Detta måste ske på ett sätt som inte leder till
138 att äldre bilar fortsätter att rulla utanför Sveriges gränser. Det är viktigt att dessa
139 styrmedel också får genomslag på leasing-marknaden, som står för en stor andel
140 av det totala bilägandet. Det behövs också stöd för att konvertera bilar som idag
141 drivs med fossila drivmedel till exempelvis etanol, där det också måste vara
142 möjligt att köra på ren, fossilfri etanol och gas.
143

144 En kraftfull klimatbonus bör införas och riktas mot såväl nybilsförsäljningen som
145 andrahandsmarknaden. Bonusen bör för nya bilar fokusera på billiga bilar och
146 begränsas till en viss andel av priset. I den mån resurserna för bonusen är
147 begränsade bör den i första hand gå till boende på landsbygden. Offentlig
148 upphandling av fordon är därutöver ett viktigt verktyg, som kan användas för att
149 ställa om fordonsflottan.
150

151 Idag finns system, som exempelvis reseavdraget, som ekonomiskt gynnar den
152 som väljer att ta bilen. För vissa människor är bilen det enda realistiska
153 alternativet. Då ska de, som beskrivits ovan, ges förutsättningar att köra en så
154 klimatsmart bil som möjligt. För andra, som exempelvis har tillgång till
155 kollektivtrafik eller har korta avstånd, finns dock i många fall andra alternativ.
156 Det är viktigt att skattesystemet inte missgynnar den som går, cyklar eller åker
157 kollektivt. Reseavdraget bör därför ses över med utgångspunkt i ett
158 färdmedelsneutralt system som gynnar de som kör grönt och de som är
159 beroende av bilen och inte har kollektivtrafik som alternativ.
160

161 Infrastrukturinvesteringar bör möjliggöra fler klimatsmarta transporter, som
162 exempelvis cykling eller gång. Bilpooler för miljöbilar, som ökar klimatnyttan och

163 drar ned kostnaden, bör gynnas skattemässigt och underlättas vad gäller
164 tillstånd och tillgång till parkering.

165 **2.12 Alla ska ha råd med grönt bränsle**

166 Även i de mest ambitiösa prognoserna, där nybilsförsäljningen av bensin- och
167 dieselbilar upphör, och där fler existerande bilar konverteras till gas eller etanol,
168 kommer det att finnas många bilar i Sverige som drivs av bensin eller diesel. För
169 många tunga långväga transporter kommer samtidigt bränslet att behöva vara
170 flytande eller i gasform.

171
172 Om vi ska klara våra klimatmål måste de bränslen vi använder därför bli mer
173 miljövänliga. Det enda realistiska sättet att uppnå detta på, är genom mer
174 biodrivmedel. Sverige måste kunna leda utvecklingen av biobränslen.

175
176 Det krävs därför en tanka-svenskt-politik som siktar direkt på att få stora
177 mängder drivmedel producerad av svensk råvara, till så låg kostnad som möjligt
178 för konsumenten. Styrmedel bör utformas så att det globala utbudet av
179 klimatsmarta biodrivmedel ökar, snarare än omfördelas. Styrmedlen bör heller
180 inte i onödan leda till fördyringar som bärs av bilberoende personer på
181 landsbygden.

182
183 Skatten och momsens på alla biodrivmedel, hög- och låginblandade, inklusive
184 biogas och vätgas, bör sänkas till ett minimum. Möjligheten att låta
185 koldioxidskatten baseras på faktiskt innehåll av fossilt kol är särskilt relevant.

186
187 Samtidigt kräver det nya säkerhetsläget att Sverige är mindre beroende av
188 fossila drivmedel som finansierar skurkstater, och har en grundläggande
189 självförsörjning av drivmedel.

190
191 Det är därför prioriterat att stimulera produktion från nya råvaror, som
192 restprodukter från skogen, vilket också stödjer den svenska och nordiska
193 produktionen av hållbara biobränslen. Det kräver långsiktigt hållbara spelregler,
194 exempelvis genom garanterade inköpsvolym, för att möjliggöra de stora och
195 långsiktiga investeringar i produktionskapacitet som krävs. Självförsörjningen av
196 svenskt biodrivmedel bör därför gynnas genom att upphandla en omfattande
197 beredskapsproduktion av inhemskt biobränsle av inhemska råvaror som ska
198 kunna säljas billigt i Sverige.

199
200 För att nå en stor produktion av billigt biobränsle från inhemska råvaror bör ett
201 framtida system bygga på att dels radikalt minska skattebördan på biobränsle,
202 dels på att upphandla biobränsle från restprodukter av den svenska skogen till
203 lägsta möjliga pris och ställa krav på en motsvarande andel rent biobränsle i
204 försäljningen.

205

206 **2.13 Alla ska ha möjlighet att ladda och tanka sin bil**

207 En förutsättning för fortsatt elektrifiering och omställning av fordonsflottan är
208 att infrastrukturen för att ladda och tanka grönt är väl utbyggd. En
209 laddinfrastruktur som möjliggör elektrifiering måste bestå av goda möjligheter
210 till laddning i hemmet, på arbetsplatsen och längs vägen. Det kräver i sin tur
211 stöd för installation av laddboxar, incitament för laddmöjligheter på
212 arbetsplatser och ett statligt ansvar för laddinfrastruktur i hela landet, utan vita
213 fläckar. Den lokala lanthandeln, macken, granngården – alla bör de få
214 ekonomiska möjligheter att bli snabbladdningsstationer. Det ska vara självklart,
215 och lönsamt, för bostadsrättsföreningar, hyresvärdar och parkeringsbolag att

216 varenda parkeringsplats har laddmöjlighet. Sverige bör ha ett mål om 150 000
217 offentliga elbilsladdare före 2030 med motsvarande handlingsplan och resurser.

218
219 En "rätt till laddning" ska införas, där alla ges möjlighet att installera en
220 laddstolpe på egen bekostnad på parkeringsplatser i anslutning till hus eller ägd
221 lägenhet. Kommuner behöver ta ett ansvar för att möjliggöra laddning vid
222 gatuparkering och i sina eventuella parkeringsgarage. Det måste bli billigare och
223 enklare för samfälligheter att investera i laddmöjligheter. I de större städerna bör
224 det dyrbara utrymme som upplåts till gatuparkering alltid ha medföljande
225 laddplatser.

226
227 För ökad användarvänlighet bör staten och de privata aktörerna sträva efter
228 ökad standardisering av laddstationer, inklusive av betalningsmetoder. En sådan
229 standardisering, av såväl tillgänglighet som teknisk utformning, bör också i högre
230 grad ske internationellt och på EU-nivå.

231
232 Ökad möjlighet till flexibel laddning och lagring, inklusive i elbilars batterier, kan
233 också bidra till ett smartare och mer robust elnät och därmed underlätta
234 omställningen. Privatpersoner ska alltid kunna använda egenproducerad solel
235 skattefritt i sina laddboxar, och erbjuda laddning till andra mot ersättning samt
236 kunna sälja el ur sitt bilbatteri tillbaka till nätet – en utveckling som bör gynnas
237 med skatter och tillstånd.

238

239 **2.2 Billig klimatsmart el**

240 **2.21 En folkrörelse för att spara el**

241 De senaste årens elpriser, inte minst under vinterhalvåret, har satt stor press på
242 svenska hushåll och företag. Det har bidragit till högre inflation och lägre tillväxt.
243 Fler måste få chansen att minska såväl sin elanvändning som sina elräkningar.
244 På så vis underlättar vi omställningen och elektrifieringen, samtidigt som vi
245 stärker våra möjligheter att konkurrera ut fossil elproduktion i Europa. Vi
246 behöver en folkrörelse för att spara på el – och på klimatet.

247

248 Avgörande för att energieffektiviseringen ska ta fart på allvar är att inkludera
249 energibesparande åtgärder i det ROT-avdrag för gröna investeringar i hemmet,
250 det Gröna Avdraget, som Centerpartiet drev fram. Att byta ut, eller åtminstone
251 komplettera, uppvärmning som idag sker med direktverkande el är den lägst
252 hängande frukten, tillsammans med olika typer av isolering, för att minska
253 svenska hushålls energikonsumtion. Installation av olika typer av värmepumpar,
254 bergvärme och smarta system som optimerar energianvändningen och minskar
255 energiförbrukningen, bör därför inkluderas i det Gröna Avdraget.

256

257 Givet de höga elpriserna är energieffektiviserande åtgärder ofta lönsamma redan
258 på några års sikt. Men de kräver en kortsiktig investeringskostnad. Inte sällan
259 kostar inköp och installation av en värmepump, beroende på typ och modell,
260 från ett antal tiotusentals kronor upp till drygt 100 000 kronor. Många
261 människor, särskilt de vars ekonomi redan är pressad och som har ont om
262 pengar, riskerar därför att stängas ute från möjligheten att sänka sina kostnader.
263 Gröna kreditgarantier bör därför införas, för att säkerställa att
264 energieffektiviseringen kan ske på ett inkluderande sätt, där även de med små
265 marginaler ges möjlighet att delta. Bostadsrättsföreningar bör få samma
266 möjligheter som enskilda för avdrag för att installera energibesparande insatser.

267

268 Sverige bör sätta upp ett mål om att inga permanentus ska värmas upp med
269 enbart direktverkande el eller fossila bränslen efter år 2025. Energimyndigheten

270 bör få i uppdrag att samordna och följa arbetet med att nå detta mål, samt
271 föreslå eventuella ytterligare åtgärder som behöver genomföras för att nå det. På
272 sikt bör även fritidshus ges incitament för att fasa ut uppvärmning med
273 direktverkande el.
274

275 **2.22 Alla ska kunna bidra till klimatsmart elproduktion**

276 Trots en mycket snabb tillväxt står solenergi fortfarande bara för mindre än en
277 procent av landets elproduktion. Det finns dock potential för en mångdubbling
278 av solelsproduktionen i Sverige, genom fler solceller på tak, fasader och mark, de
279 kommande åren. Detta är investeringar som kan ske snabbt och som omgående
280 kan öka den svenska elproduktionen och pressa elpriset. Ett planeringsmål bör
281 därför slås fast för att de närmsta åren öka produktionen av solel, från cirka 1,5
282 TWh idag till 30 TWh år 2030. En strategi för att nå målet bör tas fram
283 omgående.
284

285 För att uppnå detta krävs dock att regler och villkor som hindrar utbyggnaden
286 görs om. Andelsägare i solcellsanläggningar bör, på samma sätt som villaägare,
287 ges förmånliga villkor för den produktion som motsvarar den egna
288 konsumtionen. Idag finns det många stora tak som bara delvis täcks av solceller,
289 eftersom det räcker för det aktuella hushållets behov. Det gröna avdraget bör
290 utvidgas till att gälla investeringar i andelsägande. På så sätt skulle exempelvis
291 grannar gemensamt kunna investera i att installera solceller över stora
292 ladugårdstak. Bostadsrättsföreningar bör få samma möjligheter till gröna avdrag
293 som enskilda för att installera solceller. Solceller bör också generellt
294 bygglovsbefrias och anslutningsavgifter hållas nere. Tillståndsgivningen för
295 solcellsparker bör förenklas.
296

297 Solskatten – skatten på solel för egen användning – bör avskaffas. Därtill bör tak
298 på offentliga byggnader förberedas för solceller vid nybyggnation eller
299 renoveringar. Offentliga tak utgör en stor potentiell resurs. Det ska finnas ett mål
300 för solceller på offentliga byggnader i Sverige.
301

302 **2.23 Tillsammans för mer grön el**

303 Sverige och det svenska energisystemet är alltför fokuserat på antingen
304 makronivåer, som exempelvis elprisområden, eller på det enskilda hushållet eller
305 företaget. Det finns ett stort utrymme däremellan för lokala energigemenskaper
306 att såväl hjälpa enskilda hushåll att sänka sin energiförbrukning och öka
307 driftsäkerheten, som att bidra med systemtjänster till energisystemet som
308 helhet.
309

310 I en energigemenskap kopplas ofta ett antal närliggande byggnader ihop i ett
311 mindre system, där man kan producera, dela och lagra energi. Sådana
312 energigemenskaper ger förutsättningar att effektivisera elproduktionen och
313 sänka elpriserna, exempelvis genom att nyttja de tak som har störst potential för
314 produktion av solel. Genom en effektiv delning, smart styrning och möjlighet till
315 lagring kan effektoppar, och därmed pris, dämpas. Energigemenskaper har
316 därtill potential att bidra till ökad samhällsberedskap och driftsäkerhet genom
317 att möjliggöra så kallad ö-drift, där den lokala energigemenskapen kan fortsätta
318 att fungera även om det omkringliggande elsystemet utsätts för störningar. Att
319 det gröna avdraget möjliggör för investeringar i energilagring är därför centralt.
320

321 Såväl tillståndsprocesser som skatteregler ska uppmuntra denna typ av
322 investeringar, som hjälper enskilda hushåll att effektivisera sin energianvändning
323 samtidigt som det bidrar med viktiga systemtjänster. Lika viktigt är det att lagar,

324 regler och villkor som hindrar eller försvårar skapandet av energigemenskaper
325 tas bort.
326

327 **2.24 Det ska löna sig att möjliggöra klimatsmart elproduktion**

328 Ett hinder för utbyggnaden av klimatsmart elproduktion är att många människor,
329 orter och kommuner känner sig som förlorare. De upplever att de bara får
330 nackdelarna av ökad elproduktion, som exempelvis ingrepp i den lokala miljön,
331 men inga direkta fördelar. Det skapar en motvilja mot inte minst utbyggd
332 vindkraft.
333

334 För att fler ska kunna bli vinnare på klimatomställningen, och vilja bidra till
335 utbyggnaden av mer elproduktion, krävs fungerande ersättningssystem för
336 markägare, närboende och kommuner. Givet att sådana ersättningssystem finns
337 på plats, skapas också förutsättningar för att förändra, förenkla och snabba på
338 tillståndsprocesserna för utbyggnaden. De förslag som nyligen presenterades i
339 en statlig utredning, och som syftar till att ersätta närboende, bör därför
340 skyndsamt genomföras. Inte minst handlar det om att närliggande erbjuds rätt
341 till inlösen till marknadsmässiga villkor, eller ska få ersättning baserad på närhet
342 till vindkraftverket. Dessutom måste de förslag införas, som diskuterades i
343 utredningen, om att införa kommunala skatter på ny kraftproduktion som går
344 tillbaka till kommunen.
345

346 Centerpartiet anser sedan länge att den befintliga fastighetsskatten på
347 elproducerande fastigheter ska regionaliseras, så att det värde som skapas lokalt
348 i högre grad ska komma regionen och kommunen till del. Detta skulle öka den
349 lokala acceptansen för utbyggd elproduktion. Kommuner och regioner bör
350 generellt ges större möjligheter att gå före i klimatomställningen och utforma
351 politik efter lokala behov och förutsättningar.
352

353 Därtill finns det många förändringar som skulle öka den lokala acceptansen
354 genom att minska störningar, som exempelvis smartare varningsljus på
355 vindkraftverk, som bara slås på när flygplan närmar sig.

356

357 **2.3 Lätt att välja rätt**

358 Grunden för Centerpartiets klimatpolitik är att det ska löna sig att göra rätt, och
359 att det ska kosta att släppa ut. Det största och viktigaste verktyget för att uppnå
360 detta är genom ekonomiska incitament; särskilt genom beskattning av utsläpp.
361 Då speglar en produkts pris också dess klimatpåverkan, vilket gör det lätt för
362 konsumenter att välja rätt.
363

364 Det finns dock ett behov av kompletterande styrmedel. Många människor har
365 inte tid, lust eller den specialiserade kunskap som krävs för att sätta sig in i olika
366 produkters energiprestanda, klimatavtryck och liknande. Märkningar, som
367 exempelvis energimärkning av vitvaror, är ett utmärkt exempel på hur
368 konsumenter ändå kan ges möjlighet att väga in resurseffektivitet när de väljer
369 en vara. Informationsinsatser för att tydliggöra livscykelkostnaden för att välja en
370 elbil jämfört med en bensin- eller dieselbil, av att installera solceller på taket
371 eller av att installera en värmepump, är andra exempel som skulle kunna hjälpa
372 människor att fatta kloka beslut, både för sig själva och för klimatet.
373

374 Som ett nästa steg bör alla produkter inom EU förses med en klimatomställning
375 som gör att konsumenter kan jämföra klimatutsläpp och energibesparingar lika
376 enkelt som de kan jämföra pris (dock med undantag för mindre företags

377 produkter). Klimatmärkningen bör inkludera kläder och textilier, samt utgå ifrån
378 varor som producerats inom handelssystem för utsläppsrätter. Det kräver att all
379 el inom EU måste märkas med ursprungsgarantier som tar hänsyn till
380 realtidsproduktion av förnybar energi.
381

382 **2.31 Lätt att dela och reparera – en cirkulär ekonomi för klimatet**

383 Införandet av en cirkulär ekonomi som bryter fossilberoendet är avgörande för
384 att vi ska kunna reducera vår klimatpåverkan i den utsträckning som krävs för att
385 begränsa den globala uppvärmningen. Det är möjligt att sluta kretsloppen och
386 minska våra beroenden av att ständigt utvinna nya naturresurser. Men då måste
387 lagstiftningen uppdateras och det måste bli enklare att göra hållbara och
388 cirkulära val som konsument.
389

390 Att människor delar på produkter, i stället för att alla äger ett eget exemplar, är
391 ytterligare ett exempel på en samhällsutveckling med potential att effektivisera
392 vår resursanvändning. Vi vill göra det lättare att dela, hyra och låna produkter
393 inom den växande delningsekonomin. Det är viktigt att regler kring den så
394 kallade delningsekonomin är så enkla som möjligt. Införandet av en enkel,
395 schablonbeskattad, företagsform för mikroföretag kan också bidra till att sänka
396 tröskeln för småskalig affärsverksamhet inom ramen för exempelvis
397 delningsekonomin.
398

399 Att återbruka i stället för att köpa något nytt är bland det bästa man som enskild
400 individ kan göra för planeten. För reparationer bör dels lägre momssatser
401 återställas, dels möjlighet till RUT-avdrag införas, för att göra
402 reparationsalternativet mer lättillgängligt.
403

404 Vill vi också förenkla och tydliggöra fakta om en varas klimat- och miljöpåverkan
405 genom digitala informationsbärare som vi tycker ska finnas på fler varor, direkt i
406 butiken eller online.

407 **3. Det svenska klimatundret**

408 För Centerpartiet är det självklart att svenskt näringsliv ska vara världsledande i
409 klimatomställningen – det gynnar både klimatet och Sverige. Genom att vara
410 ledande i klimatomställningen kan vi bidra till att etablera viktiga standarder för
411 andra länder, samtidigt som svenska företag når konkurrensfördelar.
412

413 Faktum är att klimatomställningen har stor potential att stärka det svenska
414 näringslivets konkurrenskraft såväl idag som på lång sikt. Effektivt klimatarbete
415 kan leda till kostnadsbesparingar, innovation och förbättrade
416 finansieringsmöjligheter.
417

418 Idag ligger svensk industri på många sätt före politiken. Det svenska
419 klimatundret står redan i startgroparna. Det handlar exempelvis om satsningar
420 på fossilfritt stål, batterifabriker, minskade metanutsläpp inom köttindustrin,
421 nya proteinkällor, biodrivmedel och elflyg. Nu är det dags för politiken att kavla
422 upp ärmarna för att skapa förutsättningar att växla upp till nästa nivå. Svenska
423 företag behöver – och förtjänar – långsiktiga politiska spelregler. Det kräver att
424 politiken gör sin del när det kommer till kompletterande investeringar,
425 förutsättningar för en fungerande hemmamarknad, incitament, ambitiösa
426 regleringar och nödvändiga regelförenklingar.
427

428 **3.1 Få elektrifieringen av Sverige gjord**

429 Elektrifieringen av samhället är en historisk strukturomvandling som är
430 avgörande för en framgångsrik klimatomställning. Den skapar stora möjligheter
431 till hållbar utveckling för klimatet och till att skapa jobb i innovativa och
432 konkurrenskraftiga svenska företag.

433
434 För att lyckas med klimatomställningen i tid, förstärka energioberoendet och
435 sänka elpriserna för hushållen och företagen, krävs en betydligt snabbare
436 utbyggnad av energiproduktionen än vad som tidigare förutsetts. Sveriges
437 elanvändning har varit i princip oförändrad de senaste decennierna, men
438 prognoser visar nu att elbehovet kan komma att fördubblas redan till år 2035
439 enligt Energimyndigheten. Energiföretagen bedömer att Sveriges elbehov år
440 2045 kommer att vara 330 TWh. Det kan jämföras med vår nuvarande
441 produktion om cirka 170 TWh. Behovet av investeringar i ny produktion och ny
442 överföringskapacitet är enormt, för industrialiseringen och för elektrifieringen av
443 transportsektorn. Det kräver en mycket snabbare utbyggnad av alla utsläppsfria
444 kraftslag i hela landet och en proaktiv utbyggnad av kraftnätet, så att det kan
445 hantera en ökad elkonsumention och en ökad och mer decentraliserad
446 elproduktion.

447
448 Det bör därför fortsatt finnas en statlig finansiering för anslutningar till stora
449 produktionskällor. Svenska kraftnät bör få ett tydligare uppdrag att anpassa
450 kraftnätet i förväg till snabbt utökad storskalig produktion på många platser,
451 inklusive planerade vindkraftsparker och kraftigt ökad överföringskapacitet
452 mellan olika elområden. De svenska nätägarna och Svenska kraftnät bör få i
453 uppdrag att regelbundet informera om var i elnätet det råder effektbrist
454 respektive goda anslutningsmöjligheter.

455

456 **3.11 Effektivisera tillståndsprocesserna: Inför kriskommission för fördubblad** 457 **elproduktion**

458 Klimatfrågan är akut men tillståndsprocesserna för klimatviktig verksamhet i
459 Sverige förblir extremt långa. Ofta går tio år innan ett kraftverk kan börja byggas
460 eller en större ledning dras. Politiken ger ibland intryck av att det är omöjligt att
461 reformera svensk tillståndsgivning så att ny kraft kan byggas snabbare. Men det
462 är det inte. Jämförbara länder, som exempelvis Tyskland, Danmark, Finland och
463 Nederländerna, har fått ned tillståndsprocesserna för ny vindkraft och nya gröna
464 industrier till 2–4 år. Det måste gå att genomföra även i Sverige, för annars
465 kommer investeringarna att ske i andra länder.

466

467 Centerpartiet anser därför att det behöver tillsättas en kriskommission för att
468 snabbt möjliggöra ökad elproduktion. Alla relevanta myndigheter och
469 intressenter bör under ett halvår få arbeta fritt, och se över all relevant
470 lagstiftning, regelgivning samt implementeringen av berörda EU-regelverk, för att
471 möjliggöra kraftigt nedkortade och förenklade tillståndsprocesser.

472

473 Kriskommissionen ska ha som mål att korta ned den sammanlagda tiden för
474 tillståndsprövningar för ny kraft, för anslutningar och för industriella
475 verksamheter från dagens 8–10 år till högst 2 år, i linje med de mest effektiva
476 länderna i Europa. Den bör också omfatta tillståndsprocesser för industriella
477 verksamheter som är avgörande för klimatomställningen. Målet ska vara att
478 påbörja utbyggnaden av minst 50 TWh elproduktion innan år 2026 och 100 TWh
479 innan år 2030. Förebilden bör vara Lindbeckkommissionen som på 1990-talet
480 arbetade intensivt för att rå på några av dåtidens akuta strukturproblem.

481

482 Tillståndsgivningen bör ändras så att tillståndsprocesserna läggs parallellt
483 istället för som idag efter varandra. Dessutom bör översynen av
484 tillståndsprocesser omfatta även miljöbalkens utformning och omfattning. Så
485 som miljöbalken ser ut idag värderas inte klimat som nytta. Miljöbalkens
486 utformning och tolkningsutrymme omöjliggör förutsägbarhet och
487 standardisering av tillståndsprocesser. Det måste få ett slut, exempelvis genom
488 ökat arbete med nationella riktlinjer och gränsvärden för att skapa
489 förutsägbarhet för industrin. Regeringen måste visa ledarskap och tydligare våga
490 döma av i målkonflikter och strömlinjeformar arbetet från länsstyrelser och
491 myndigheter. Vi anser även att Sveaskog, med 14 procent av den svenska
492 skogsmarken, motsvarande ca 10 procent av Sveriges yta, ska få i uppdrag att
493 redogöra för vilka platser som det lämpar sig att bygga vindkraft på.
494

495 Sverige bör likt Danmark och Storbritannien införa villkorade tillstånd för ny
496 vindkraft från Försvarsmakten, där Försvarsmakten redogör vad som krävs för att
497 godkänna istället för att bara ge sitt godkännande eller nekande. Myndigheter
498 som berörs bör samlas i ett permanent råd, inklusive Försvarsmakten, som
499 löpande ansvarar för att samverka för att snabbt få fram godkännanden.
500

501 I nästa steg bör auktioner prövas för nya projekt där staten pekar ut en plats och
502 säkrar alla tillstånd inom 2 år, till producenter som bjuder med lägsta pris för att
503 producera kraft, och där återbäring sker när priset överskrider överenskommet
504 värde.
505

506 **3.12 Proaktivt bygga ut elnäten**

507 Den kraftigt ökande elektrifieringstakten innebär att vi måste hålla uppe tempot
508 när vi bygger det nya, kanske dubbelt så stora, elsystemet. Sverige har
509 kapacitetsbrist. Det svenska stamnätet är ett av de äldsta i Europa och det
510 kommer att krävas stora investeringar för att säkerställa att elen når dit den
511 behövs. Flaskhalsar i elnäten får inte bli en flaskhals för omställningen. Lagar
512 och regler ska vara i fas med teknikutvecklingen. Marksnål teknik bör användas i
513 högre grad där det är motiverat och ersättningarna för intrång ska höjas för att
514 kompensera för de förluster som markägaren gör, i syfte att öka acceptansen för
515 nya elnät.
516

517 För att möjliggöra ett väl fungerande elnät och energisamarbete måste det på
518 EU-nivå säkerställas att elprisområden utformas på ett effektivt sätt både i
519 Sverige och våra grannländer.
520

521 **3.13 Satsa på energilagring**

522 Energilagring är ett effektivt sätt att lagra utvunnen energi som sedan kan
523 användas vid en senare tidpunkt. Det innebär att produktionen kan ske mer
524 oberoende av konsumtionen. Det kan exempelvis handla om att lagra
525 överskottsenergi från vindkraft, från industrier eller kraftvärmeproduktion. De
526 väderberoende kraftslagens fulla potential tillvaratas genom att lagra energi när
527 efterfrågan är lägre, såsom på natten, för att sedan användas när elbehovet är
528 som högst. Denna typ av mellanlagring kan också bli viktig för nätbalansering
529 och för att minska svängningar i elpriset. Vi behöver även långsiktig energilagring
530 så att exempelvis solens strålar ger energi under det mörkare vinterhalvåret. Där
531 är vattenkraftens dammar avgörande.
532

533 Det finns en stor potential för energilagring genom batterier och vätgas.
534 Batterier som finns i elbilar kan komma att spela en viktig roll i framtidens
535 energisystem, exempelvis genom användning i hemmet för lagring av solenergi.

536 Om elbilarnas elförbrukning och överskott samkörs och balanseras kan stora
537 resurser i elnätet frigöras och hotet mot nätkapaciteten mildras. Det finns dock
538 utmaningar när det kommer till regelverk, inte minst var gränsen ska dras mellan
539 elbil och energilager. Centerpartiet vill se en standardisering av vad som gäller
540 för konsumenter.

541
542 Industriklivet bör breddas för att inkludera en särskild vätgassatsning, samt att
543 en nationell vätgasstrategi ska tas fram. Vi vill även att nästa
544 energiforskningsproposition ser över lagringens integrering i el- och
545 energisystemet.
546

547 **3.14 Alla fossilfria energislag behövs för klimatomställningen**

548 För att klara klimatomställningen krävs alla fossilfria kraftslag, samtidigt som det
549 är logiskt att fokusera på de kraftslag som är billigast och går att bygga snabbast.
550 Det är tydligt att kärnkraften kan komma att utgöra en del även av det framtida
551 energisystemet. Det bygger dock på att den, liksom alla andra energikällor, fullt ut
552 kan bära sina egna kostnader. Kärnkraften ska inte subventioneras.
553

554 Förnybar energi som sluter kretsloppet är på lång sikt alltid är det bästa
555 alternativet för energisystemet, men nu måste hänsyn tas till klimatkrisens akuta
556 karaktär som inte medger att fossilfria alternativ utesluts. Därför anser vi att det
557 är rimligt att målet om 100 procent förnybar *elproduktion* till 2040 ändras till ett
558 100 procent fossilfritt *energisystem* till samma år. På så sätt utökas målet till att
559 även omfatta bränslen, insatsvaror i industrin och energisystemet i sin helhet,
560 samtidigt som höjd tas för att kärnkraften fortsatt kommer att utgöra en
561 betydande beståndsdel av Sveriges energimix.
562

563 I takt med att forskningen kring och utvecklandet av små modulära reaktorer
564 fortgår anser Centerpartiet att det är rimligt att bestämmelsen i miljöbalken om
565 begränsningen om tio reaktorer i samtidig drift tas bort. Det viktiga är inte om
566 det finns fem små reaktorer eller en stor vid Oskarshamns, Ringhals eller
567 Forsmarks kärnkraftverk.
568

569 För oss är det helt grundläggande att kärnkraften ska stå för sina egna
570 kostnader. Den som vill bygga kärnkraftverk på marknadsmässiga villkor är fri att
571 göra det. Kärnkraftsaktörer ska alltid själva bära kostnaderna för säkerhet,
572 avfallshantering och olycksförsäkring, vilket bland annat kräver kraftigt ökade
573 avsättningar för avfallshantering. Som för alla övriga kraftslag har staten ett
574 ansvar att ansluta ny kraft till elnätet. Det ska dock inte finnas några särskilda
575 subventioner för kärnkraft, vare sig i form av produktionsstöd, kreditgarantier
576 eller övertagande av avfalls- eller olyckskostnader.
577

578 **3.2 Fokus på grön tillväxt**

579 **3.21 Kompetensförsörjning och infrastruktur istället för subventioner**

580 De stora gröna privata industrisatsningarna på många platser i Sverige
581 förutsätter stora investeringar i samhället omkring. Orter som Skellefteå och
582 Boden behöver utbyggd infrastruktur som järnvägar, vägar och skolor, som kan
583 matcha de privata investeringarna, men det är på områden där det offentliga har
584 monopol. Dessa kommuner, och omkringliggande kommuner, behöver hjälp att
585 bära dessa matchande investeringar för att de ska kunna generera motsvarande
586 skatteintäkter kommande årtionden.
587

588 Avgörande för den gröna industrialiseringen är också kompetensförsörjningen.
589 Här har Centerpartiet drivit på för en mycket snabbare utbyggnad på alla nivåer

590 av vidareutbildning, från yrkesvux till yrkeshögskolan och inte minst det nya
591 omställningsstudiestödet som ger vuxna mitt i livet möjlighet att under ett år
592 vidareutbilda sig till bristyrken. Även arbetskraftsinvandring är avgörande för
593 flera av de nya gröna branscherna. Det är mycket beklagligt att Tidöregeringen
594 driver en politik som medför begränsningar för alla dessa former av
595 kompetensförsörjning.

596
597 Tyvärr riskerar klimatomställningen att präglas av ett subventionsrace inlett av
598 USA. USA har istället för att sätta pris på koldioxidutsläpp, såsom EU gjort,
599 initierat ett omfattande subventionsprogram för gröna industrier inom ramen för
600 Inflation Reduction Act (IRA). Fördelen med programmet är att USA tar stora
601 steg i rätt riktning för att nå sina åtaganden enligt Parisavtalet. Efterfrågan på
602 såväl elbilar som vindkraftverk och solpaneler kommer att öka dramatiskt.
603 Nackdelen är att IRA innehåller såväl diskriminerande som handelshindrande
604 delar, med uttalat syfte att investeringar ska förläggas i USA och inte EU. Det
605 riskerar i förlängningen att underminera möjligheterna för europeisk industri att
606 exportera gröna produkter till USA. För Sverige som en liten öppen ekonomi är
607 frihandel särskilt viktigt för omställningen.

608
609 EU och Sverige kan bemöta IRA genom att förbättra villkoren på den egna
610 marknaden, med infrastruktur och kompetensförsörjning, men också genom
611 utökade möjligheter till lägre beskattning av klimatvänlig teknologi. Sverige bör
612 säkerställa att intäkterna från EU:s utsläppshandel i så stor utsträckning som
613 möjligt bör finansiera klimatåtgärder. Vi vill därför att Industriklivet ska
614 dubblas i storlek.

615
616 Men vi får inte riskera att hamna i ett subventionsrace med USA, där mindre
617 länder inom EU som Sverige inte kommer att kunna matcha större länder och
618 där skattebetalare, inte utsläppare, står för notan. Uppluckrade statsstödsregler
619 inom EU är inte vägen framåt – EU måste fortsätta fokusera på en
620 marknadsdriven klimatomställning.

621

622 **3.22 Stärk gröna näringar med grön energi**

623 Gröna näringar är idag Sveriges största producent av energi. Bioenergi är
624 Sveriges största energislag och står för ungefär en fjärdedel av Sveriges totala
625 energianvändning. Det gör gröna näringar till en helt central spelare i
626 klimatomställningen. Då måste också gröna näringars roll i klimatomställningen
627 prioriteras. Vi måste premiera de inom jord- och skogsbruk som satsar på att
628 sluta sina kretslopp genom att använda rester av skogsråvara eller
629 matproduktion till biobränsle, biogas, uppvärmning med mera – eller som
630 använder vind- och solkraft.

631

632 Därför vill Centerpartiet att den maximala nedsättningen av skatten på jord- och
633 skogsbrukets diesel, som vi varit med om att driva fram, snarast ska omvandlas
634 till ett generellt jordbruksavdrag på skatten för Sveriges bönder. Särskilda
635 klimatbonusar bör införas för de som satsar på att ställa om jordbruks- och
636 skogsbruksmaskiner till biobränsle, och för att köpa jordbruks- och
637 skogsmaskiner som går på el eller gas.

638

639 Större utrymme inom jordbruksstöden från EU bör ges åt miljöfrämjande
640 åtgärder. Gröna näringar bör få del av forsknings- och innovationsstödet i
641 industriklivet kring de nya möjligheterna kring nationell produktion av
642 konstgödning producerad av fossilfri energi.

643

644 Biogasen spelar en särskild roll för jordbruket, då den kan vara en naturlig
645 restprodukt av gödselhantering, och har stor potential att driva transporter,
646 traktorer och andra jordbruksmaskiner. Biogasen kan också spela en viktig roll i
647 omställningen till fossilfritt stål. Biogasen måste därför förbli helt skattefri, och
648 hot mot denna skattefrihet undanröjas snarast. Samtidigt bör stödet till
649 metangasreducering, där bränslet utvinns ur jordbrukets produkter, utökas
650 kraftigt. Centerpartiet vill införa ett mål om att Europas gårdar ska bidra med
651 biogasproduktion samt att en omfattande EU-strategi för biogas ska tas fram,
652 inkluderade inhemsk produktion, uppgradering, distribution, finansiering,
653 skattefrihet och användningsområden.

654
655 Det finns stor potential vad gäller lagring av koldioxid i mark. Exempelvis kan
656 biokol som jordförbättringsmedel spela en kraftfull roll för att binda mer
657 koldioxid i marken samtidigt som näringsämnen binds bättre med minskad
658 övergödning som följd. Det bör därför utvecklas ett ersättningsystem för
659 kolsänkor parallellt med ersättningsystem för negativa utsläpp.

660
661 Centerpartiet vill se att fler livsmedelsprodukter märks med dess klimatavtryck
662 från den samlade livscykel. Vi vill att en sådan märkning ska tas fram med hjälp
663 av schabloner för olika livsmedel och transportsträckor samt att det inom
664 jordbrukspolitiken skall ges stöd åt lantbrukare som vill förfina och validera sitt
665 gårdsspecifika klimatavtryck.

666
667 Vi vill också att det tas fram en nationell strategi för att öka proteinproduktionen
668 i Sverige på ett hållbart sätt. Denna strategi bör bland annat inkludera
669 godkännandeprocesser för nya proteintyper, strategier för nästa generations
670 livsmedel och foder, forskning och positiva synergieffekter för energiproduktion,
671 cirkularitet och kolinlagring i marken.

672

673 **3.23 Satsa på cirkulär ekonomi**

674 Fler produkter och varor börjar designas för att enkelt kunna repareras,
675 uppgraderas, återvinnas och inte gå sönder efter en viss tid. Centerpartiet vill att
676 EU skärper ekodesigndirektivet samt att vi inför kvotplikter, det vill säga lagkrav
677 på att nya varor måste innehålla en viss andel återvunnet material, inte minst
678 plast och textil. Det kan exempelvis handla om krav på att stommen på
679 byggnader ska kunna gå att återvinna, en stor del av byggnadens klimatavtryck.
680 Ett annat exempel är designkrav på elektronik kopplat till återvinning, då
681 behovet av de sällsynta jordartsmetaller som används inom elektronik ökar
682 kraftigt i samband med klimatomställningen. Dessa mål måste gå hand i hand
683 med mål om ökad insamling av material och avfall.

684

685 **3.24 Tung och långa transporter måste bli fossilfria**

686 Det finns stora miljö- och samhällsnyttor att tillvarata genom att möjliggöra
687 transporter med tyngre, längre och mer transporteffektiva fordon på det svenska
688 väg- och järnvägsnätet. Samtidigt som kapacitet, på till exempel järnväg,
689 utnyttjas mer optimalt och utsläppen av bland annat koldioxid minskar, så
690 förbättras också konkurrenskraften för transportberoende näringar. Svenska
691 transporter måste bli effektivare och då behövs ett bättre samspel mellan de
692 olika transportslagen.

693

694 Centerpartiet anser att staten bör ta ansvar för laddinfrastruktur för tunga
695 transporter. Snabbladdning för tunga fordon ska erbjudas på Trafikverkets alla
696 rastplatser runt om i landet, och de ska öppnas upp så att externa leverantörer

697 snabbt kan bygga ut laddinfrastrukturen. Dessutom vill vi se att dagens
698 klimatpremie till miljölastbilar förlängs till att gälla även 2025–2026.

699
700 Centerpartiet vill också se hårdare krav på den tunga sjöfarten, som fortfarande
701 präglas av en allt för svag miljölagstiftning. Vi vill se ett införande av miljözoner
702 till havs, exempelvis i större hamnar i våra stora städer. Därigenom kan vi höja
703 takten på sjöfartens klimatanpassning. Laddning för elflygplan och elbåtar bör
704 erbjudas i alla hamnar och flygplatser.

705

706 **3.25 Cykel måste bli nationellt transportslag**

707 Centerpartiet vill uppvärdera cykeltrafikens roll i transportplaneringen och vill
708 därför införa cykel som ett nationellt transportslag. Trafikverket ska i större
709 utsträckning planera för nationella cykelvägar och cykelleder.

710

711 **3.26 Grön upphandling där det offentliga gör sitt**

712 Kommuner, regioner och statens upphandling spelar en helt central roll för
713 energiomställningen. På nationell nivå handlar detta om drygt 800 miljarder
714 kronor årligen av offentliga medel och skattepengar, nästan en sjättedel av
715 Sveriges BNP. Enligt Upphandlingsmyndigheten går det att ställa drivande krav,
716 som går utöver EU-lagstiftning för att nå agenda 2030 och nationella och
717 internationella miljömål. Därför bör det vara självklart med livscykelkostnader
718 och analyser av klimat- och miljöpåverkan i samband med enskilda
719 upphandlingar.

720

721 **3.27 Växa grönt med rätt styrmedel**

722 I grunden behövs ett pris på koldioxid. EU:s utsläppshandelssystem ETS är den
723 viktigaste faktorn bakom den globala klimatomställningen som gör det lönsamt
724 att göra rätt i hela det fria Europa och påverkar hela världsekonomin i grunden.
725 Centerpartiet anser att EU:s handelssystem med utsläpp måste göras mer
726 ambitiöst och fullt ut inkludera transporter, bostäder och avfallssektorn så snart
727 som möjligt samt utvidgas till att omfatta fler typer av växthusgaser.

728

729 För global klimatnytta vore det revolutionerande om EU kunde bidra till att
730 prissättningen av växthusgaser blir global genom att EU:s handelssystem
731 kopplas samman med andra utsläppsmarknader, som idag exempelvis Kina,
732 Japan, Kalifornien, Kanada och Nya Zeeland, i så kallade "carbon clubs", med
733 korrekta "växelkurser" mellan marknaderna baserade på utsläpp per capita.

734

735 Det måste finnas en plan för fortsatt skatteväxling; vilka som är de nya
736 skattebaserna, och vilka som försvinner när utsläpp försvinner. Idag utgör
737 intäkter från fossila utsläpp långt över 50 miljarder kronor av statens intäkter.
738 Det måste också finnas en plan för att fasa ut alla fossilsubventioner och ersätta
739 dem med andra styrmedel för konkurrenskraft och fördelning före 2026.

740

741 Vi måste snarast möjligt genomföra de planerade nationella auktionerna för
742 negativa utsläpp, som inkluderar bland annat bio-CCS, där koldioxid som tagits
743 upp av träd och växter fångas upp och lagras istället för att släppas ut i
744 atmosfären. Det behöver avsättas tillräckliga resurser och säkerställas att flera
745 aktörer och tekniker får möjlighet att erhålla medel för att skapa ökad
746 konkurrens.

747

748 Det är också viktigt att påbörja arbetet med att den infångade koldioxiden
749 återanvänds i nya produkter (CCU) i exempelvis kemiindustrin eller vid

750 skapandet av e-bränslen där råvaran kan konkurrera ut fossila råvaror, eller att
751 den fångas och lagras direkt ur atmosfären (DAC, direct air capture). DAC, bio-
752 CCS och CCU bör därför vara prioriterade områden i den kommande
753 energiforskningspropositionen och klimathandlingsplanen.

754
755 Centerpartiet verkar för att EU ska införa ambitiösa mål för så kallad negativa
756 utsläpp i varje medlemsland, baserat på historiskt ackumulerade utsläpp. Vi vill
757 se ett gemensamt handelssystem för negativa utsläpp som företag och länder
758 kan använda för att nå uppsatta klimatmål. Tills dess att EU har påbörjat detta
759 arbete ska Centerpartiet verka för att Sverige ska införa ett nationellt mål för
760 negativa utsläpp till år 2045 samt införa en nationell handelsplats för negativa
761 utsläpp som upphandlas via anbudsförfarande. Ersättningen för negativa
762 utsläpp bör därför öka, tills dess att Sverige kan nå målet om netto noll utsläpp
763 till utsatt tid.

764

765 **3.28 Anpassning**

766 Även om en mycket snabb klimatomställning bort från fossil energi genomförs,
767 och en mycket mer dramatisk klimatkris undviks, så förväntas ändå en global
768 temperaturhöjning på minst 1,5 grader ske till 2030. Det är en exceptionellt
769 snabb förändring. Även för Sverige innebär det stora utmaningar. Vissa delar av
770 landet har redan idag ökande vattenbrist, och drabbas av de allvarliga perioder
771 av torka som annars främst drabbar sydligare delar av Europa. På ett antal orter
772 utgör återkommande översvämningar ett hot mot bebyggelse. Nya skadeinsekter
773 och bärare av sjukdomar som tidigare inte överlevt på våra breddgrader väntas.
774 Anpassningen kan därför även i Sverige komma att uppgå till ett antal procent av
775 BNP sammantaget. Planerna för att förekomma och förebygga
776 klimatförändringarna, att anpassa Sverige till det som tyvärr redan är oundvikligt,
777 måste därför påskyndas och de nödvändiga investeringar som går att förutse
778 göras redan idag.

779

780 **3.29 En grön fyrbåk för världen i tuffa tider**

781 Sveriges viktigaste roll för att undvika en global klimatkris är att lysa som ett
782 föredöme och visa för världens stora länder att det går att få
783 klimatomställningen gjord, med nya jobb och med tillväxt, så att omvärlden
784 inspireras till att agera nu.

785

786 Detta kräver dock även internationell solidaritet, där vi bidrar solidariskt och
787 medmänskligt i vårt biståndsarbete till de länder som nu drabbas hårt av
788 klimatförändringarna, med hot om större klimatkatastrofer runt hörnet. Det är
789 inte läge att, som den nya regeringen, kraftigt skära ned på klimatbiståndet. Vi
790 måste acceptera att flyktingar som flyr extrema väderförhållanden till följd av
791 klimatförändringar har skyddsskäl, som vi själva hade haft om vi varit drabbade.
792 De länder, ledare, organisationer, företag och personer som flagrant bryter mot
793 internationell rätt genom att med berått mod ha orsakat omfattande miljöskada
794 bör kunna åtalas enligt brottsrubriceringen ekocid och ställas inför rätta enligt
795 internationell rätt.

796

797

798

799

800

801

802

803

804 4. Centerpartiet vill:

805
806

En folkrörelse för klimatet

807 att det ska införas en ny kraftfull klimatbonus för dels nya billigare elbilar, och dels
808 begagnade el-, hybrid- och gasbilar, så att alla, inte minst de som är beroende av
809 bilen på landsbygden, har möjlighet att byta till miljöbil. Det ska även gå att billigt
810 leasa både nya och begagnade el-, hybrid- och gasbilar. Om resurserna är
811 begränsade ska bonusar prioriteras till de som är beroende av bilen på
812 landsbygden.

813 att Sverige inför en tanka-svenskt-politik som syftar till att konsumenten får billigt
814 grönt svenskt biobränsle av svenska råvaror, där skatt och moms på alla
815 biodrivmedel, hög- och låginblandade, inklusive biogas och vätgas, ska sänkas till
816 ett minimum. Självförsörjningen av biodrivmedel ska gynnas genom att så billigt
817 som möjligt upphandla en omfattande beredskapsproduktion av inhemskt
818 biobränsle som skapar en inhemsk produktionsbas, och där det finns incitament
819 och krav på att denna upphandlade produktion säljs billigt i Sverige.

820 att laddinfrastrukturen byggs ut med incitament för hemmet, bostadsrättsföreningar,
821 arbetsplatsen, på parkeringsplatser och på vägar och farleder. Knytpunkter på
822 landsbygden, som bemannade mackar och lanthandlare, bör ges möjlighet att bli
823 snabbaddningspunkter. "Rätt till laddning" ska införas i anslutning till privatägda
824 lägenheter med möjlighet att installera laddstolpe på egen bekostnad. Ett mål om
825 minst 150 000 offentliga laddplatser till 2030 upprättas.

826 att alla ges möjlighet att vara med och spara på såväl elräkningen som klimatet,
827 genom att energibesparingar inkluderas i ett utvidgat grönt avdrag och med
828 införandet av klimatkrediter. Ett mål sätts upp om att inga permanentus värms
829 upp med enbart direktverkande el efter år 2025.

830 att acceptansen för, och möjligheten till, utbyggd elproduktion ökar, genom att
831 underlätta installation av solceller, att säkerställa tillräcklig ersättning för
832 närboende och lokal skatt till kommuner vid utbyggd vindkraft, att fullt ut
833 regionalisera fastighetsskatten på elproducerande fastigheter och förbättra
834 möjligheterna att skapa lokala energigemenskaper.

835 att alla produkter inom EU förses med en klimatmärkning som gör att konsumenter
836 kan jämföra klimatutsläpp och energibesparingar, med vissa undantag för
837 småföretag.

838 att ett RUT-avdrag införs för reparationer för att göra återbruk mer gångbart.

839

840 Det svenska klimatundret

841 att staten står för finansieringen av anslutningar till stora produktionskällor av el till
842 elnätet.

843 att Svenska kraftnät får i uppdrag att anpassa transmissionsnätet i förväg till snabbt
844 utökad storskalig produktion av el på många platser, inklusive planerade
845 vindkraftsparker och kraftigt ökad överföringskapacitet mellan olika elområden.

846 att en kriskommission för ny kraft tillsätts med uppdrag att se över lagstiftning och
847 tillståndsprocesser och korta all handläggning till maximalt två år. I samband med
848 det tillsätts en utredning i syfte att ta fram förslag på en reformerad miljöbalk,
849 som bättre balanserar hänsyn till såväl miljö som klimat. Sverige bör liksom Danmark
850 införa villkorade tillstånd från Försvarsmakten, där Försvarsmakten redogör för
851 vad som krävs för ett godkännande.

852 att ersättningarna för intrång vid byggnation av elnät ska höjas, för att kompensera för
853 de förluster som markägaren gör, i syfte att öka acceptansen för nya elnät.

854 att begränsningen på tio kärnkraftsreaktorer tas bort, och målet om 100 procent
855 förnybar *elproduktion* till 2040 ändras till ett mer ambitiöst mål om ett 100
856 procent fossilfritt *energisystem* till 2040. Alla kärnkraftsaktörer ska själva bära
857 kostnaderna för säkerhet, avfallshantering och olycksförsäkring. Det kräver ökade

- 858 avsättningar för avfallshantering. Kärnkraften ska inte subventioneras vid vare sig
859 byggnation, drift eller avveckling.
- 860 att dagens dieselskattenedsättning för jordbruk senast 2026 omvandlas till ett
861 klimatneutralt jordbruksavdrag. Vi vill även se en biopremie för användande av
862 biodiesel i jord- och skogsbruk samt en klimatbonus för större jordbruks- och
863 skogsmaskiner som går på el eller gas.
- 864 att biogas garanteras långsiktig skattefrihet samtidigt som stödet till
865 biogasproduktion byggs ut kraftigt.
- 866 att snabbaddning för tunga fordon ska erbjudas på Trafikverkets alla rastplatser runt
867 om i landet, så att externa leverantörer snabbt kan bygga ut laddinfrastrukturen.
868 Dagens klimatpremie till miljölastbilar förlängs.
- 869 att cykeltrafikens roll i transportplaneringen uppvärderas, genom att cykel
870 klassificeras som ett nationellt transportslag.
- 871 att staten matchar utbyggnaden av stora gröna industrier med förstärkt infrastruktur
872 och underlättar kommunernas långsiktiga finansiering av matchande
873 samhällsinsatser som skolor och vårdinrättningar. Staten bör även snabbt bidra
874 till kompetensförsörjningen genom utbyggnad av yrkesvux, yrkeshögskoleplatser,
875 platser inom vidareutbildningarna i bristyrken i omställningsstudiestödet, och
876 genom arbetskraftsinvandring.
- 877 att Sverige verkar för att EU snarast kopplar ihop sin utsläppsmarknad ETS med
878 andra utsläppsmarknader i världen för att skapa ett globalt pris på koldioxid.
- 879 att det införs en mekanism, exempelvis genom upprättandet av en handelsplats, som
880 ökar ersättningen för koldioxidinfångning, tills dess Sverige når netto noll utsläpp.
- 881 att flyktingar som flyr extrema väderförhållanden till följd av klimatförändringar ska
882 anses ha skyddsskäl. Länder, ledare och personer som bryter mot internationell
883 rätt genom att med berätt mod ha orsakat miljöskada i katastrofal skala ska kunna
884 åtalas enligt brottsrubriceringen ekocid och ställas inför rätta enligt internationell
885 rätt.

